

Urszula Wich

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

INFORMACJA JAKO CZYNNIK PRZEWAGI KONKURENCYJNEJ REGIONU

1. Wstęp

Wzrastającej roli informacji we współczesnych procesach rozwoju towarzyszy upowszechnienie pojęcia gospodarki informacyjnej. Informacja odgrywa także wiodącą rolę w polityce spójności Unii Europejskiej. Staje się również coraz bardziej aktywnym czynnikiem rozwoju regionów i kształtowania ich przewagi konkurencyjnej. Warunkiem dla ujawnienia się wielorakich korzyści informacji jest rozwój m.in. technik i infrastruktury informacyjnej. Celem opracowania jest ocena rozwoju technik teleinformatycznych w Polsce na tle państw Unii Europejskiej i w przekroju polskich regionów. Ocena ta pozwala z jednej strony określić opóźnienie, jakie dzieli nasz kraj od zachodnioeuropejskiej cywilizacji informacyjnej, a z drugiej rozpoznać wpływ upowszechniania usług informacyjnych w regionach na przyspieszenie ich rozwoju i zmniejszenie różnicowań międzyregionalnych. Szerszą realizację zamierzeń badawczych ogranicza nader skromna baza informacji statystycznych w tej dziedzinie.

2. Rola informacji w procesach rozwoju

W drugiej połowie XX wieku dokonała się swoista rewolucja informatyczna, która zawładnęła procesami globalizacji. Pojawiły się nowoczesne techniki przekazywania informacji, jak telefon komórkowy, faks, łączność satelitarna, komputer i sieć komputerowa, Internet. Cechuje je wysoka niezawodność i malejące koszty, umożliwiające bezpośredni i natychmiastowy kontakt z najbardziej odległymi punktami na globie ziemskim, pozwalające przelać informację w postaci tekstu, obrazu i dźwięku [Siciński 1999, s. 20]. Upowszechnienie ich zastosowań doprowadziło do powstania nowych form powiązań i organizacji w gospodarce, pobudziło międzynarodową mobilność kapitału finansowego, a także zmieniło charakter własności kapitalistycznej, z główną rolą kadry menedżerskiej, zarządzającą rozproszonym kapitałem za pomocą sieci.

Zmiany we współczesnej gospodarce oparte na funkcjonowaniu w sieci zapoczątkowały wiek informacji [Kwiatkowski 2002, s. 138-139]. Rola informacji we współczesnej gospodarce jest nie do przecenienia. Przyjmuje ona funkcję podstawowego, a nawet priorytetowego czynnika produkcji w stosunku do innych czynników, tj. pracy, kapitału i surowców. Informacja staje się także ważnym kryterium wyboru miejsca lokalizacji działalności gospodarczej. Powiększenie zasobu informacji i zdolności do ich przetworzenia zwiększa szansę optymalnego wyboru lokalizacji [Domański 2006, s. 54-57]. O zainteresowaniu inwestora konkretnym miejscem coraz częściej decyduje profesjonalna promocja upowszechniana za pośrednictwem technik informacyjnych [Winiarski 1999, s. 54]. W zestawie czynników lokalizacji następują istotne zmiany w stopniu ich ważności. Tracą na znaczeniu kosztowe czynniki lokalizacji, a zyskują czynniki związane z informacją. Jest to spowodowane potrzebą wdrażania rozwiązań innowacyjnych, a to wymaga wyższych kwalifikacji pracowników, większej różnorodności produktów i szybszej ich dostawy [Budner 2004, s. 40-41].

We współczesnej gospodarce wykorzystującej zaawansowane technologie prze wagę lokalizacyjną zyskują te regiony, które dysponują [Gorzelał, Jałowicki 2000, s. 13-15]:

- warunkami środowiskowymi przyciągającymi zasoby pracy o najwyższych kwalifikacjach, możliwymi do uzupełnienia przez pracowników obsługi z lokalnego rynku pracy,
- bazą szkół wyższych i instytutów badawczych skłonnych do współpracy ze sferą przedsiębiorstw,
- atrakcyjnym środowiskiem przyrodniczym i społecznym, jako potencjalnym miejscem zamieszkania,
- dostępnością komunikacyjną w postaci nowoczesnych sieci powiązań, jak lotnisko, autostrada, szybka kolej miejska,
- korzystnym środowiskiem ekonomicznym, na które składają się usługi okołobiznesowe, a także przyjaznym klimatem dla rozwijania działalności, co jest domeną lokalnych władz i elit politycznych,
- obecnością wielkiego miasta, które jest największym w regionie źródłem korzyści zewnętrznych.

Tak więc można mówić, że w dobie informacji o pozycji regionu i jego przewadze konkurencyjnej wśród innych regionów decydować będzie posiadanie wskazanego układu czynników lokalizacji. Tylko te regiony, które będą w stanie zapewnić inwestorom warunki stawiane przez gospodarkę ery informacyjnej, mogą prowadzić w rozwoju i wyznaczać jego dalsze kierunki.

Wiekowi informacyjnemu odpowiada pojęcie społeczeństwa informacyjnego. Stworzyła je gospodarka postindustrialna, nazywana zamiennie gospodarką opartą na wiedzy, gospodarką sieciową, gospodarką cyfrową, nową gospodarką, *high-tech economy* albo po prostu gospodarką informacyjną. Nazwy te akcentują szerokie zastosowanie w gospodarce technik informacyjno-telekomunikacyjnych, czyli systemów

i struktur informatycznych, metod przetwarzania informacji, sprzętu informatycznego i telekomunikacyjnego, infrastruktury telekomunikacyjnej oraz oprogramowania. Charakterystyczną cechą gospodarki informacyjnej jest dominujący udział sektora informacyjnego w tworzeniu PKB. Przenika on do tradycyjnych segmentów gospodarki, towarzysząc procesom produkcji, dystrybucji i wymiany. Zalicza się do niego wszystkich zatrudnionych w produkcji, użytkowaniu i przekazie informacji oraz tworzących infrastrukturę informacyjną [Dziuba 2000, s. 67].

Gospodarce informacyjnej towarzyszy nie tylko rozwój sektora informacyjnego, lecz także wykorzystanie informacji, innowacyjnych technologii i wiedzy w gospodarce oraz przez społeczeństwo. Dlatego też gospodarkę informacyjną często określa się jako wiedzochłonną, napędzaną przez wiedzę lub opartą na wiedzy [Gorzela 2003, s. 46]. W warunkach ostrej konkurencji przewagę zyskują te regiony, w których gospodarujące podmioty w większym stopniu są przygotowane do wykorzystania wiedzy w celu zwiększenia wydajności czy tworzenia innowacji. Procesy tworzenia innowacji zależą od wiedzy, jej gromadzenia, przetwarzania i udostępniania. Postęp w technikach komputerowych wywołał swoistą rewolucję innowacyjną. Innowacyjność jest współcześnie uznawana za niezbędną w podnoszeniu konkurencyjności gospodarki, co jest największym wyzwaniem dla procesu globalizacji. U podstaw organizacji gospodarki leży sieć, stąd też często stosuje się określenie gospodarki sieciowej. Nazwa ta wskazuje zarówno na upowszechnienie sieci komputerowej w gospodarce, jak też zastąpienie tradycyjnych, hierarchicznych struktur organizacyjnych funkcjonowaniem w sieciach, które są bardziej elastyczne i lepiej dostosowane do szybkich zmian [Goliński 1999, s. 146].

3. Rozwój technik informacyjnych

Techniki informacyjne, obejmujące telekomunikację zajmującą się przechowywaniem informacji oraz informatykę zajmującą się jej przesyłaniem, stanowią produkt gospodarki rynkowej. Dlatego też zyskały one możliwość rozwoju w Polsce po rozpadzie systemu gospodarki planowej, wykluczającej funkcjonowanie rynku. Tylko rynek bowiem może wyeliminować niesprawnych producentów i pobudzać do inwestowania w coraz nowocześniejsze techniki informacyjne w celu zaspokojenia lawinowo narastającego i różnicującego się popytu. Regulacyjne oddziaływanie na rozwój rynku informacyjnego wiąże się z osiągnięciem przezeń pewnej dojrzałości, której towarzyszą tendencje do jego monopolizacji [Wierzbiński]. W Polsce dominuje ciągle neoliberalna interpretacja rozwoju i roli rynku informacyjnego. Podejście to przełamują regulacyjne dyrektywy UE w stosunku do rynku informacyjnego, np. w zakresie usług telekomunikacyjnych na jej obszarze, które zobowiązują państwa członkowskie do ich przestrzegania.

Postęp w rozwoju teleinformatyki w Polsce można ocenić przez pryzmat wydatków na 1 mieszkańca. Według raportu EITO dla roku 2005 [Polska Izba Informatyki...] wskaźnik ten dla Polski osiągnął wartość 374 euro, dla 25 państw UE –

1376 euro, a dla 15 państw UE – 1555 euro. Polska zajęła ostatnie miejsce w rankingu zarówno „starych”, jak i „nowych” państw UE. Wartość rynku teleinformatycznego w Polsce wycenia się na 14,4 mld euro, co stanowi niewiele ponad 2% wartości tego rynku w UE. Rynek teleinformatyczny w Polsce rozwija się jednak dynamicznie. Wzrost ten w 2005 r. w stosunku do roku 2004 szacuje się w naszym kraju na 11-14%, podczas gdy średnio w 25 państwach UE utrzymywał się on poniżej 4%.

Cechą charakterystyczną rynku teleinformatycznego w UE jest zrównoważony rozwój obu jego segmentów. W Polsce rynek telekomunikacyjny (70%) przeważa nad rynkiem informatycznym (30%). Taka struktura rynku, przy ogólnie niskiej jego wartości, wskazuje na problemy, zwłaszcza na rynku informatycznym. Ten ostatni bowiem jest zdominowany przez małe, regionalne spółki (55%), zajmujące się drobnymi usługami (głównie składaniem sprzętu komputerowego). Ciągłe zbyt niski jest udział polskich firm w obsłudze rynku informatycznego (15%), które ponadto z różnym skutkiem próbują wejść na rynki zagraniczne. Kolejnym problemem jest utrzymująca się przewaga zakupu sprzętu nad zakupem oprogramowania i usług informatycznych [*Polska informatyka...* 2003, s. 51]. Wskaźnik wartości sprzedaży oprogramowania do wartości sprzedaży sprzętu jest szacowany w Polsce na 35%, a średnio w UE na 85%. Te niekorzystne proporcje świadczą o niedorozwoju systemów informacyjnych, zwłaszcza w administracji publicznej i sektorze przedsiębiorstw. Niewątpliwie na ten stan rzeczy złożyły się małe doświadczenia i początki rozwoju informatyki w niesprzyjających warunkach systemowych, tj. w schyłkowych latach PRL-u.

Mimo różnych trudności na rynku informatycznym, odnotowuje się wysoką dynamikę wzrostu użytkowników Internetu. Badania przeprowadzone na początku 2006 r. wykazały, że w grupie wiekowej pomiędzy 15 a 75 rokiem życia ustalono 12,6 mln użytkowników Internetu, co w porównaniu z rokiem 2000 oznaczało blisko sześciokrotny wzrost ich liczby [*System okresowych...* 2006, s. 4]. Wskaźnik penetracji dla tego rynku wynosił 5,7 linii szerokopasmowego dostępu do Internetu na 100 mieszkańców (5,7%). Jest on znacznie niższy w porównaniu ze średnim wskaźnikiem penetracji dla 25 państw UE (11,5%), choć wyższy od średniego dla 10 nowych członków (3,4%).

Rynek usług telekomunikacyjnych obejmuje telefonię stacjonarną (50% udziału w całości przychodów), telefonię ruchomą, czyli komórkową (ok. 40%) oraz usługi transmisji danych, dostępu do Internetu i dzierżawy łączy (10%) [*Kulisiewicz 2003*, s. 17]. Mimo że liczba użytkowników telefonii komórkowej przekroczyła już liczbę abonentów telefonii stacjonarnej, nadal jednak ok. 70% wszystkich rozmów odbywa się w sieciach stacjonarnych. Jest to spowodowane monopolistyczną pozycją na rynku Telekomunikacji Polskiej SA, której przychody z usług w telefonii stacjonarnej w 2005 r. stanowiły blisko 85%, pozostałych podmiotów zaś 15% (Netia SA – 4,4%, Dialog SA – 3,8%, Tele 2 – 3,1%, innych – 3,7%) [*Raport o stanie...* 2006, s. 27]. Konsekwencją monopolistycznej pozycji TP SA jest bardzo drogi koszyk typowe-

go domowego użytkownika telefonii stacjonarnej w Polsce (czwarte miejsce wśród najdroższych na świecie).

Polskę, podobnie jak inne kraje Europy Środkowo-Wschodniej, cechuje słabo rozwinięta infrastruktura telefonii stacjonarnej. Stan tej infrastruktury (30-40 linii na 100 mieszkańców) odpowiada mniej więcej połowie gęstości sieci stacjonarnej w 15 państwach „starej” UE [Kulisiewicz 2003]. Eksplozja telefonii komórkowej zahamowała przyrost sieci stacjonarnej. Ma to negatywne konsekwencje dla rozwoju wysokowydajnego, szerokopasmowego dostępu do Internetu.

Na rynku telefonii ruchomej w 2005 r. działali trzej operatorzy: Polkomtel SA (PLUS GSM, Simplus, Sami Swoi), Polska Telefonia Komórkowa Centertel Sp. z o.o. (Orange, Orange Go, PoP), Polska Telefonia Cyfrowa Sp. z o.o. (Era, Era TAK TAK oraz Era BIZNES, Heyah) [Raport o stanie... 2006, s. 47]. Wykazywali podobieństwo w udziałach na rynku pod względem liczby użytkowników i przychodów. W 2005 r. liczba użytkowników telefonów komórkowych (29,2 mln) wzrosła w stosunku do roku 1997 przeszło trzydziestodwukrotnie. Analogicznie do liczby abonentów rosła także penetracja usług telefonii ruchomej i w 2005 r. osiągnęła 76,4%. Na tle 25 państw UE penetrację usług tej telefonii określa się jednak jako najniższą. Kształtuje się ona znacznie poniżej średniej dla UE, która wynosi 91% [Raport o stanie... 2006, s. 51, 52].

Eksplozja telefonii komórkowej w Polsce nie tylko nie przełamała, lecz nawet umocniła tendencje monopolistyczne na rynku telekomunikacyjnym. Do monopolisty Telekomunikacji Polskiej dołączyli bowiem trzej główni operatorzy telefonii ruchomej, podejmując próbę stworzenia oligopolu. Wskazują na to zbyt wysokie ceny usług telekomunikacyjnych, zwłaszcza w stosunku do średniej siły nabywczej ludności, a także oporne przekazywanie przez TP elementów własnej infrastruktury innym operatorom, w przypadku zaś operatorów telefonii mobilnej – udostępnianie infrastruktury operatorom wirtualnym.

4. Rozwój usług informacyjnych a przewaga konkurencyjna regionów

Oparcie gospodarki na wykorzystaniu nowego czynnika rozwoju, jakim jest informacja, oznacza, że przewaga konkurencyjna regionu może zależeć od dostępności oraz wykorzystania technologii informacyjnych i infrastruktury telekomunikacyjnej. Konkurencyjność regionów jest określaną najczęściej jako zdolność ich przystosowania się do warunków pod kątem utrzymania lub poprawy pozycji w toczącym się współzawodnictwie między poszczególnymi obszarami (por. m.in. [Markowski 1996; Komorowski 2000]). Zdolność tę zyskują dzięki korzystnym uwarunkowaniom lokalizacyjnym, preferencyjnej polityce państwa, a także na skutek podejmowanych przez władze regionalne działań przyczyniających się do rozwoju. Posługując się podstawową miarą rozwoju, tj. wartością PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca każdego regionu, można uzyskać potwierdzenie ostrych różni-

cowań międzyregionalnych w Polsce. W 2004 r., przy średniej dla 16 województw wynoszącej 24,2 tys. zł, rozpiętość pomiędzy skrajnymi wartościami dochodziła do 20 punktów procentowych [Rocznik Statystyczny... 2006]. Najwyższe wartości tego miernika osiągnęły województwa: mazowieckie – 36,6 tys. zł, śląskie – 27,2 tys. zł i wielkopolskie – 26 tys. zł na 1 mieszkańca. Tradycyjnie najsłabsze są województwa z tzw. ściany wschodniej, wśród których na najniższej pozycji znajduje się woj. lubelskie (16,8 tys. zł). Można więc mówić o mniejszej szansie tych regionów we współzawodnictwie o dostęp do zasobów zewnętrznych, np. do inwestycji zagranicznych. Stwierdzenie to nie jest już takie oczywiste, jeśli badaniem objęte zostaną czynniki, którym przypisuje się współcześnie rolę stymulatorów przewagi konkurencyjnej regionów. Chodzi tu m.in. o jakość zasobów pracy, rozwój działalności badawczo-rozwojowej, występowanie wielkich miast, dostępność komunikacyjną regionów. Wskaźniki odzwierciedlające zróżnicowania międzyregionalne w tym zakresie zestawiono w tab. 1. Analiza zestawienia ogólnie potwierdza związaną najwyższych wartości wskaźników z „silnymi” regionami kraju. Jednocześnie obser-

Tabela 1. Kształtowanie się przewagi konkurencyjnej regionów w świetle wybranych wskaźników w 2005 r.

Województwa	Studenci szkół wyższych na 1000 mieszkańców	Absolwenci szkół wyższych na 100 osób przyjętych do pracy	Zatrudnienie w B+R na 10 tys. mieszkańców	Relacja nakładów na B+R do PKB w%*	Liczba miast 200 tys. i więcej mieszkańców	Drogi krajowe na 100 km dróg publ. w km
Polska	50,8	4,3	20,1	0,56	17	7,2
Dolnośląskie	58,6	3,8	17,9	0,41	1	7,2
Kujawsko-pomorskie	43,0	3,6	13,7	0,27	2	7,4
Lubelskie	49,6	6,1	15,8	0,46	1	5,8
Lubuskie	39,3	3,4	9,1	0,11	–	10,3
Łódzkie	50,9	3,9	16,8	0,52	1	7,8
Małopolskie	61,1	5,4	30,8	0,96	1	4,6
Mazowieckie	68,0	5,1	48,3	1,20	2	8,0
Opolskie	35,7	3,6	9,2	0,13	–	9,5
Podkarpackie	37,4	4,3	7,0	0,29	–	5,5
Podlaskie	43,8	5,6	10,7	0,24	1	8,9
Pomorskie	45,5	4,0	21,4	0,48	2	7,1
Śląskie	44,3	3,8	41,8	0,31	3	5,5
Świętokrzyskie	44,9	4,7	6,2	0,08	1	6,3
Warmińsko-mazurskie	43,0	3,4	8,5	0,21	–	10,8
Wielkopolskie	50,6	3,7	16,3	0,43	1	6,6
Zachodniopomorskie	50,8	3,6	12,0	0,17	1	8,7

* Stan w 2004 r.

Źródło: [Rocznik Statystyczny... 2006].

wuje się pewne zróżnicowania wśród najłabszych województw wschodnich. Nie stanowią już one monolitu pod względem niskiego poziomu badanych wskaźników. W odniesieniu do pojedynczych cech przesuwają się na nieco wyższe pozycje.

Szczególnym przypadkiem jest woj. lubelskie. Zajęło ono pierwsze miejsce w rankingu poprawy jakości zasobów pracy, a także osiągnęło niezłą pozycję w kształceniu na poziomie wyższym (7 miejsce) oraz w rozwoju działalności badawczo-rozwojowej mierzonej zatrudnieniem (8 miejsce) i relacji nakładów na tę sferę do PKB (5 miejsce). Opierając się na tym przykładzie, można sądzić, że także regiony słabe swój rozwój w coraz szerszym zakresie będą wiązać z nowoczesnymi czynnikami rozwoju.

Tabela 2. Wybrane wskaźniki rozwoju teleinformatyki w regionach w 2006 r.

Województwa	Internauci w % ogółu ludności*	Gospodarstwa domowe wyposażone w: (%)			Telefonia przewodowa – łącza główne na 100 osób	Linie produk. w przemyśle sterowane komputerowo w %
		komputer osobisty		telefon		
		ogółem	w tym z dostępem do internetu	komórkowy		
Polska	42,2	38,6	22,5	65,2	30,8	43,4
Dolnośląskie	40,0	38,8	22,7	62,3	34,8	46,1
Kujawsko-pomorskie	40,5	37,0	16,8	66,6	28,4	42,4
Lubelskie	37,4	33,4	16,4	62,4	28,3	37,4
Lubuskie	38,4	39,9	24,5	62,2	33,1	37,9
Łódzkie	40,8	35,1	18,4	63,6	31,3	43,2
Małopolskie	46,7	42,7	27,7	67,2	29,1	40,6
Mazowieckie	47,2	42,0	26,9	68,1	36,4	47,8
Opolskie	36,5	36,4	19,3	63,3	26,6	53,4
Podkarpackie	30,8	37,4	22,0	59,2	25,3	27,7
Podlaskie	49,4	30,6	19,7	54,8	30,4	44,6
Pomorskie	46,5	39,4	24,8	68,4	31,7	41,8
Śląskie	48,7	41,7	27,3	66,9	31,6	46,3
Świętokrzyskie	32,3	30,2	13,5	59,9	24,6	34,7
Warmińsko-mazurskie	41,7	35,3	17,8	64,1	28,7	48,7
Wielkopolskie	38,0	40,2	20,4	69,9	29,2	46,0
Zachodniopomorskie	39,9	37,2	20,3	66,2	30,7	30,8

* W wieku 15-75 lat i wg stanu w połowie 2006 r.

Źródła: [System okresowych raportów... 2006, s. 17; Rocznik Statystyczny... 2006].

W miarę przybliżania się do standardów gospodarki informacyjnej coraz większą rolę wśród czynników rozwoju regionów będą odgrywać techniki informatyczne i telekomunikacyjne. Przy dość niskim jeszcze poziomie ich rozwoju w Polsce stopień nasycenia regionów w sprzęt i urządzenia wysokiej techniki, a co za tym idzie – świadczonych usług jest dość zrównoważony. Ponadto występujące odchylenia międzyregionalne nie zawsze pokrywają się z tradycyjnymi, na co wskazują mierniki zawarte w tab. 2. Pod względem odsetka internautów w poszczególnych regionach najlepsze w kraju okazuje się bowiem woj. podlaskie, a w grupie gorszych na zbliżonej pozycji spotkały się woj. lubelskie i wielkopolskie. Tradycyjnemu podziałowi na regiony „silniejsze” i „słabsze” bardziej podlegają gospodarstwa domowe. Ich wyposażenie w sprzęt komputerowy czy podłączenie do Internetu zależy zazwyczaj od kondycji ekonomicznej gospodarstwa, która jest słabsza we wschodnich województwach. Jednak skala różnicowań międzyregionalnych i w tym przypadku nie jest duża.

Komputeryzacja wkroczyła także do produkcji. Sterowaniem komputerowym w przemyśle objęto 40% linii produkcyjnych. Różnicowania międzyregionalne i w tej dziedzinie nie są znaczne (por. tab. 2), choć zależne od stopnia uprzemysłowienia regionów. Toteż liderami pozostają tutaj regiony śląskie. Najślabiej skomputeryzowana jest administracja publiczna. Szacuje się, że jej wyposażenie w sprzęt komputerowy nie przekracza 10% stanu wszystkich komputerów w Polsce. Skupione są one głównie w centrach wielkomiejskich.

Reasumując, można mówić o wzrastającej roli technik teleinformatycznych w przełamywaniu tradycyjnego podziału regionów na lepiej i gorzej rozwinięte. Kontynuacja tego trendu zależy nie tylko od dalszego rozwoju teleinformatyki w naszym kraju, lecz także od przygotowania społeczeństwa do korzystania z jej usług. Obserwując dynamiczny i realizowany w sposób coraz bardziej powszechny rozwój kształcenia na poziomie wyższym, można sądzić, że regiony słabsze, wykorzystując czynnik informacyjny, mają szansę na przyspieszenie rozwoju.

5. Podsumowanie

Przygotowanie Polski do wyzwań cywilizacji informacyjnej jest słabo zaawansowane. Świadczą o tym wskaźniki poziomu rozwoju technik teleinformatycznych w naszym kraju na tle państw Unii Europejskiej. Pozytywnym przejawem jest wysoka dynamika rozwoju i upowszechnienia usług informacyjnych w Polsce, której jednak towarzyszą pewne nieprawidłowości, przekładające się na wysokie ceny usług w tym zakresie.

Wyposażenie w sprzęt i infrastrukturę informacyjną oraz upowszechnienie usług w tej dziedzinie wykazuje mniejsze różnicowania w przekroju regionów niż w przypadku poziomu rozwoju mierzonego PKB na I mieszkańca. Ponadto różnicowania te odbiegają od tradycyjnego podziału regionów na „lepiej” i „gorzej” rozwinięte. Analiza zestawu nowoczesnych czynników rozwoju regionów, w ramach którego

znajdują się usługi informacyjne, pozwala sądzić, że mogą one odegrać wieloraką rolę w procesach rozwoju regionalnego, np. łagodzić zróżnicowania międzyregionalne, przyspieszać rozwój regionów słabszych, uczestniczyć w budowie przewagi konkurencyjnej regionu.

Literatura

- Budner W., *Lokalizacja przedsiębiorstw, Aspekty ekonomiczno-przestrzenne i środowiskowe*, AE, Poznań 2004.
- Domański R., *Gospodarka przestrzenna, Podstawy teoretyczne*, PWN, Warszawa 2006.
- Dziuba D.T., *Gospodarki nasycone informacją i wiedzą*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2000.
- Goliński M., *Gospodarka i informacja*, [w:] J. Lubacz (red.), *W drodze do społeczeństwa informacyjnego*, Wydawnictwo Politechniki Warszawskiej, Warszawa 1999.
- Gorzela G., *Bieda i zamożność regionów – założenia, hipotezy, przykłady*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2003 nr 1.
- Gorzela G., Jałowiecki B., *Konkurencyjność regionów*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2000 nr 1.
- Komorowski J.W., *Współczesne uwarunkowania gospodarczo-przestrzenne internacjonalizacji miast polskich*, Zeszyty Naukowe AE w Poznaniu seria II, AE, Poznań 2000.
- Kulisiewicz T. (red.), *Perspektywy rozwoju polskiego rynku telekomunikacyjnego (liberalizacja, regulacja, technologie)*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk – Warszawa 2003.
- Kwiatkowski S., „Stara gospodarka” i nowe problemy, *Perspektywy wolnego wzrostu w krajach post-socjalistycznych*, [w:] G.W. Kołodko, M. Piątkowski (red.), „Nowa gospodarka” i stare problemy, *perspektywy szybkiego wzrostu w krajach post-socjalistycznych*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania im. L. Koźmińskiego, Warszawa 2002.
- Markowski T., *Strategiczne wyzwania dla polityki rozwoju regionalnego Polski*, Friedrich Ebert Stiftung, Warszawa 1996.
- Polska informatyka w Unii Europejskiej*, Raport 3. Kongresu Informatyki Polskiej, Poznań – Warszawa 2003.
- Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji; <http://www.piit.org.pl>.
- Raport o stanie rynku telekomunikacyjnego w 2005 roku*, Urząd Komunikacji Elektronicznej, Warszawa, czerwiec 2006.
- Rocznik Statystyczny Województw GUS, 2006.
- Siciński A., *Spółczesność informacyjna, Próba nazwania naszych czasów*, [w:] J. Lubacz (red.), *W drodze do społeczeństwa informacyjnego*, Wydawnictwo Politechniki Warszawskiej, Warszawa 1999.
- System okresowych raportów dotyczących rozwoju rynku usług telekomunikacyjnych, konkurencji i podmiotów działających na tym rynku*, Raport 3, Program Wieloletni – Rozwój Telekomunikacji i Poczty w dobie społeczeństwa informacyjnego, Warszawa, listopad 2006.
- Wierzbicki A., *Rola technik informacyjnych i infrastruktury teleinformatycznej w procesie integracji Polski z Unią Europejską*, <http://www.exporter.pl/zarządzanie/ue7strat-info.html>.
- Winiarski B., *Czynniki konkurencyjności regionów*, [w:] M. Klamut (red.), *Konkurencyjność regionów*, AE, Wrocław 1999.

INFORMATION AS A FACTOR OF THE REGION'S COMPETITIVE ADVANTAGE

Summary

The article concerns the importance of information for the contemporary economy. It also presents the development tendencies of teleinformation services in the European Union countries. The development of teleinformation techniques was assessed and the place of our country among the member states was defined against this background. The analysis of propagating teleinformation services in the context of other development factors, conducted in the regional cross-section, was the basis for evaluating regional differentiations in this domain. It also allowed for demonstrating soothing influence of these high technology services upon the traditional division of regions and their significant role in stimulating the development and forming the competitive advantage of the regions.